

Fjälluppdrag till Glesbygdsverket

Glesbygdsverket har fått uppdraget att "utveckla samarbetsformer mellan berörda kommuner och myndigheter för att nå en ökad samverkan mellan fjällkommuner för en hållbar lokal och regional utveckling. Såväl utmaningar som möjligheter relaterade till klimatförändringarna ska beaktas och tas tillvara".

Läs mer på sidan 3

KONFERENS

Framtidens affärsrådgivare

Den 13 november bjuder Glesbygdsverket med stöd av Landsbygdsnätverket in till en konferens i Östersund i ämnet samordnad och kvalitetssäkrad företagsrådgivning. Syftet med konferensen är att sammanföra företagsrådgivare från olika organisationer som alla har det gemensamt att de verkar inom gles- och landsbygder. Inbjudan riktar sig framför allt till företagsrådgivare eller motsvarande från kommuner, Coompanion, LRF, ALMI, Företagarna, SSR (Svenska Samernas Riksförbund). Andra aktörer, från näringslivets stödstrukturer, från utbildningsväsendet med mera är också välkomna.

Vill du anmäla dig till konferensen, mejla till britt-louise.tander@glesbygdsverket.se eller gå in på www.glesbygdsverket.se för att se detaljerat program.

Sex förslag för att främja kvinnors företagande

Glesbygdsverket har haft regeringens uppdrag att kartlägga och analysera kvinnors företagande i gles- och landsbygder. Rapporten *Kvinnors företagande i gles- och landsbygder – fakta och fönster* överlämnades i juni.

I regeringens uppdrag ingick även att Glesbygdsverket skulle presentera förslag för hur kvinnors företagande i gles- och landsbygder kunde främjas.

Följande sex policyförslag lämnas:

- Se över trygghetssystemen för företagare.
- Öka möjligheter för egenföretagande inom vård och omsorg.
- Stärk och kvalitetssäkra företagsrådgivningen.
- Anpassa regelverken för de allra minsta företagen.
- Öka utbildningsinsatser till skolor, rådgivare och företagare.
- Fortsätt med insatser för att initiera och förstärka nätverk, mentorskap och andra kontaktytor.

FOTOGRAF.TINA.SE

OMFATTANDE INTERVJUMATERIAL

I rapporten finns ett introducerande kapitel av professor Elisabeth Sundin, Linköpings Universitet, där kvinnors företagande och genussystem diskuteras och problematiseras.

En genomgående ambition har varit att lägga fokus nära företagarnas verklighet. En stor del av faktaunderlaget i rapporten består därför av intervjuer med olika aktörer. Erfarenheter har inhämtats från näringslivsansvariga i 50 kommuner och rådgivare vid 12 av Coompanions regionkontor. Dessutom är aktörer i två fallstudiekommuner (Malå och Sunne) intervjuade, liksom företag inom den sociala ekonomin samt representanter för samiska och gröna näringar. De kommuner och län som valts ut har

betydande områden av gles- och landsbygds-karaktär.

Rapporten innehåller också kvantitativa data från olika register. Vid sidan av intervjuanalyser ges även det statistiska materialet utrymme i rapporten. Begrepp som operativa företagsledare och kombinatorer introduceras och förklaras.

I november arrangerar Glesbygdsverket en konferens om företagsrådgivning som är direkt kopplad till erfarenheterna från ovanstående regeringsuppdrag "att kartlägga och analysera kvinnors företagande i gles- och landsbygder". Information om konferensen finns här intill.

Rapporten i sin helhet kan laddas ner eller beställas på www.glesbygdsverket.se.

Bra med differentierat strandskydd

Glesbygdsverket föreslår en omvänd princip för att utse områden för lättnader i strandskyddet. Den innebär att områden som bör skyddas utpekade särskilt, medan resterande delar av en kommun kan anges som områden för landsbygdsutveckling.

Enligt departementspromemorian *Stranden – en värdefull miljö* ska kommunerna i samförstånd med länsstyrelserna och andra aktörer definiera områden för landsbygdsutveckling i översiktsplanerna. I många fall borde det rimligen handla om i princip hela kommuner. Många kommuner, särskilt i Norrlands inland, består nästan uteslutande av gles- och landsbygdsområden.

– Därför borde en omvänd princip fungera bättre; alltså att områden som ska skyddas utpekade särskilt, medan resterande delar av kommunen kan anges som områden för landsbygdsutveckling, menar Annika Lidgren, utredare på Glesbygdsverket.

En viktig fråga blir annars vad som händer med de områden som hamnar utanför de utpekade områdena för landsbygdsutveckling. Enligt promemorian gäller dagens regler där. Det innebär att detaljplan krävs för att kommuner ska kunna ge strandskyddsdispenser. För den person som skulle vilja bygga ett hus nära vatten, men utanför områden för landsbygdsutveckling och utanför detaljplanelagt område, kan man anta att det faktiskt blir svårare att få en dispens än idag.

POSITIVT ATT FRÅGAN TAS IN I ÖVERSIKTSPLANERINGEN

Den föreslagna ansvarsfördelningen med ett ökat kommunalt och regionalt inflytande överensstämmer med Glesbygdsverkets förslag i tidigare yttranden. Kommunerna har den bästa lokalkännedomen och bör därför också vara lämpade att avgöra i vilka områden lättnader eller skärpningar är rimliga. Den kommunala översiktsplaneringen innebär en demokratisk process där lokala intressenter får komma till tals. Det kan ge strandskyddet en ökad legitimitet och lokal förankring.

Läs hela yttrandet på www.glesbygdsverket.se.

Klimatutmaningen bör mötas utifrån regionala förutsättningar

Glesbygdsverket ser positivt på Klimatberedningens breda ansats och långsiktighet i betänkandet *Svensk klimatpolitik* men saknar en mer genomarbetad analys av var de största effekterna går att uppnå samtidigt som förutsättningar ges för tillväxt och utveckling i hela landet. Verket hade föredragit att förslagen i högre grad grundats på ett differentierat synsätt där dessa anpassats till olika regionala förutsättningar.

UTBYGGNAD AV JÄRNVÄG ÄVEN I GLES- OCH LANDSBYGDER

Glesbygdsverket instämmer i beredningens bedömning att järnvägen är ett klimatomkostigt bättre alternativ till flyget. Trots att det finns orter, framför allt i Norrlands inland, där flygtransporterna kommer att fortsätta vara viktiga bör man inte enbart fokusera järnvägsutbyggnaden till storstadsområdena. Det är viktigt att se potentialen i en järnvägsupprustning och -utbyggnad i glesbefolkade områden.

DRIVMEDELSSKATT

Glesbygdsverket är tveksamt till en generell höjning av drivmedelsskatten. För många människor i gles- och landsbygder utgör bilen det enda alternativet för resor till och

från arbete och utbildning, service och fritidsaktiviteter. Det bör framhållas att redan idag bär, genom drivmedelsskatterna, landsbygdstrafiken en avsevärt större andel av sina kostnader än tätortstrafiken. En höjning av kostnaderna för den egna bilen måste därför kombineras med utbyggda möjligheter till kollektivtrafik utanför städerna.

NEJ TILL NYA REGLER OM RESEAVDRAG

Glesbygdsverket avstyrker beredningens förslag att utforma reseavdraget så att detta endast tar hänsyn till resans längd och inte till transportslag. Förslaget får till konsekvens att kostnaderna för resor till och från arbetet kan öka så mycket att enskilda individers incitament att förvärvsarbeta starkt minskar. Detta innebär ett hårt slag mot gles- och landsbygdsbefolkningen och mot dess möjligheter att försörja sig och delta i samhällslivet och på så sätt också bidra till en god tillväxt i hela landet. Glesbygdsverket anser att beredningens förslag, i nuvarande utformning, inte kan ligga till grund för beslut.

Läs hela yttrandet på www.glesbygdsverket.se.

Fortsättning för Skärgårdsforum?

Årets Nationella Skärgårdsforum hölls på ön Fejan i Norrtälje kommun.

– Vi utgår från att Nationellt Skärgårdsforum kommer att fortsätta i någon form, trots att Glesbygdsverket inte längre står som inbjudare.

Med de orden avslutade enhetschef Ingemar Normark årets skärgårdsforum, som hölls på ön Fejan i Norrtälje kommun.

Kjell Björkqvist, ordförande för Skär-

gårdarnas Riksförbund, tackade för det och intygade att Skärgårdsforum under de tio år det har funnits har varit mycket värdefullt.

– Skärgårdsforum är den viktigaste träffpunkten vi skärgårdsbor har med myndigheter från hela Sverige, sa Kjell Björkqvist.

Vid årets forum gav representanter för skärgårdsborna en bred beskrivning av tillståndet i landets skärgårdar. Bilden är sammansatt. Samtidigt som många kommuner har insett vilken tillgång deras skärgårdsområden är så går utvecklingen bakåt på många håll.

Minskande och åldrande befolkning innebär problem med service av olika slag.

Från myndighetshåll var representation stor och diskussionen spände från uppföljning av de svenska miljömålen över planerade nya marina reservat till möjligheten att ta betalt på Vägverkets färjor.

En utförlig dokumentation finns på www.glesbygdsverket.se.

FOTO: BO-ARNE TONGER/NORRLANDIA

Uppdrag till Glesbygdverket ska ge bättre samarbete i fjällen

Regeringen har uppdragit till Glesbygdverket att ”utveckla samarbetsformer mellan berörda kommuner och myndigheter för att nå en ökad samverkan mellan fjällkommuner för en hållbar lokal och regional utveckling. Såväl utmaningar som möjligheter relaterade till klimatförändringarna ska beaktas och tas tillvara”.

– Vi har fått det här uppdraget bland annat för att vi är en myndighet med uppdrag att arbeta sektorsövergripande och naturligtvis för att vi har ett speciellt kunnande när det gäller glesbygder och de förutsättningar som gäller i dessa områden, säger Inger Normark, enhetschef på Glesbygdverket och ansvarig för utvecklingsenheten.

ÖKA KUNSKAP OCH UTVECKLA FORMER

Syftet med uppdraget är att öka kunskapen om och utveckla formerna för fjällanpassad planering för att överbygga mål- och intressekonflikter och stimulera en hållbar regional och lokal utveckling och tillväxt.

I uppdraget ingår att:

- Utveckla formerna för en stärkt lokal och regional konkurrenskraft.
- Öka kunskapen om och utveckla formerna för fjällanpassad resurs-, utvecklings- och över- siktplanering.
- Utveckla formerna för lokal och regional ut-veckling samt lokalt inflytande vid nyttjande av statens mark.
- Utreda och precisera villkor för kommersiell verksamhet i fjällnära områden.
- Beakta möjligheter som främjar omställningen till ett klimatanpassat energisystem.
- Beakta behovet av klimatanpassning i relevanta delar.

Former för utvecklad lokal medverkan och lokalt inflytande i planeringsprocesserna bör särskilt beaktas. Uppdraget ska genomföras i samverkan med berörda kommuner, länsstyrelser och samverkansorgan samt med Naturvårdsverket, Nutek, Jordbruksverket, Boverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen och Sametinget.

STARKA INTRESSEKONFLIKTER

Glesbygdverket ska redovisa uppdraget dels i en lägesrapport den 1 juni 2009, dels i en slutrapport 2010 till Regeringskansliet. Eftersom myndigheten avvecklas i april 2009 bör uppdraget följa med till någon av de nya myndigheterna, oklart idag vilken.

– Det är ett spännande, men också svårt uppdrag, då det finns starka intressekonflikter inom området. En stor del av uppdraget handlar därför om hur man kan ta tillvara de erfarenheter som finns och utveckla samverkansformer mellan lokal, regional och nationell nivå, där alla inblandade kan ges möjlighet till inflytande, säger Inger Normark.

Deltagande länsstyrelser/regioner

Norrbottnen, Västerbotten, Jämtland och Dalarna.

Berörda kommuner

Arjeplog, Jokkmokk, Kiruna, Gällivare, Sorsele, Dorotea, Storuman, Vilhelmina, Härjedalen, Berg, Åre, Krokom, Strömsund, Älvdalen och Malung.

Mer information

om uppdraget kan lämnas av Inger Normark på Glesbygdverket.

F-skatt åt flera

Det är viktigt att även personer som driver eller tänker driva näringsverksamhet med bara en eller ett fåtal uppdragsgivare kan få F-skattsedel. Det anser Glesbygdverket och tillstyrker därför betänkandet *F-skatt åt flera* (SOU 2008:76).

Utredningen har sett över kriterierna för att få F-skatt med syfte att göra det enklare att starta näringsverksamhet, särskilt för dem som har en eller ett fåtal uppdragsgivare. Nuvarande regler har ibland ansetts väl restriktiva.

De delar av Sverige som inkluderas i Glesbygdverkets verksamhet karakteriseras ofta av långa avstånd och gleshet. Företagare i dessa områden kan ha svårt att knyta till sig mer än en eller ett fåtal uppdragsgivare. Ibland kan även olika kombinationer mellan företagande och anställning vara enda möjligheten till försörjning. Om då möjligheterna att få F-skattsedel begränsar företagandet riskerar man att den politiska viljan med fler företag och företagare motverkas. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2009 och tillämpas första gången vid 2011 års taxering. Läs hela yttrandet på www.glesbygdverket.se.

Öar och berg studeras i ESPON-projekt

Glesbygdverket medverkar i två projekt inom ramen för EU:s ESPON 2013-program. ESPON (The European Spatial Planning Observation Network) har till uppgift att bidra med kunskap om den territoriella utvecklingen i Europa med syftet att vidareutveckla olika politikområden inom unionen. I de två projekt där Glesbygdverket medverkar står landsbygdens särdrag i fokus. Öar och landsbygdens olikheter ska genom riktade analyser och undersökningar i Sverige och andra EU-länder belysas utifrån ESPON:s tidigare kunskaper. Undersökningarna genomförs av forskare som har möjlighet att söka uppdraget. Målet är att bidra till förbättringar av olika politiska instrument på EU-nivå.

För mer information se www.espon.se. Projektbeskrivningarna där Glesbygdverket medverkar finns även på www.glesbygdverket.se.

Mycket återstår när tre blir två

Två nya myndigheter ska från 1 april 2009 överta verksamheten som bedrivs vid Nutek, Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) och Glesbygdverket.

Nu är det bestämt vad de nya myndigheterna ska heta: *Tillväxtverket* och *Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser*. Namnen presenterades i höstens budgetproposition

Omkring 400 anställda berörs av nyordningen. Enligt budgetpropositionen kommer personalstyrkan totalt att minska, men regeringen överläter till de utredare som ska bygga upp de nya myndigheterna att närmare föreslå hur verksamheten ska organiseras.

Gles- och landsbygdsfrågor kommer att behandlas i båda myndigheterna, men fördelning och omfattning av arbetsuppgifter är ännu inte klar.

NY GLESBYGDSMYNDIGHET – I NORGE

Det är intressant att notera att när Sverige avvecklar sin glesbygdsmyndighet så invigs en ny glesbygdsmyndighet – i Norge!

Jag hade möjlighet att medverka vid invigningen som skedde i Nordnorge, vid ett av tre kontor för den nya myndigheten. Det var stor uppställning med ministermedverkan och goda förhoppningar inför framtiden.

Den nya myndigheten i Norge ska bli ett kunskaps- och kompetensorgan för lokal utveckling i områden med särskilda utmaningar. Glesbygdverket har delvis varit förebild för den nya myndigheten. Under uppbyggnadsskedet har våra erfarenheter kommit till nytta. *Distriktssenteret – kompetansesenter for distriktutvikling* är det formella namnet på den nya norska organisationen. Närmare uppgifter om det arbete som ska bedrivas finns på hemsidan www.distriktssenteret.no.

VERKET AVVECKLAS – ARBETET FORTSÄTTER

Även om nu Glesbygdverket avvecklas som egen myndighet den 1 april 2009 utgår jag ifrån att arbetet med de särskilda utmaningar som finns för gles- och landsbygdernas utveckling kommer att fortsätta.

Jämställdhetsintegrering i verkets rapporter

Skillnader i mäns och kvinnors livsvillkor finns inbyggda i det Glesbygdverket analyserar – befolkning, arbetsmarknad, kultur osv. Verket har därför i en arbetsgrupp tagit fram en handlingsplan för jämställdhetsintegrering.

Jämställdhetsintegrering är en strategi som regeringen tillämpar för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Europarådets definition av jämställdhetsintegrering lyder: ”Jämställdhetsintegrering innebär (om-)organisering, förbättring, utveckling och utvärdering av beslutsprocesser, så att ett jämställdhetsperspektiv införlivas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattandet.”

Syftet med planen är att Glesbygdverket i sin verksamhet, i sina rapporter, vid konferenser med mera ska arbeta för att uppfylla de jämställdhetspolitiska målen.

Planen finns i sin helhet på www.glesbygdverket.se.

FOTO: BIRGITTA RHODIN

STORT INTRESSE FÖR STATLIG FÖRVALTNING

Sedan 2001 har Per-Erik Rydén jobbat på Glesbygdverket som assistent. Det är via Mica i Östersund som Per-Erik fått sitt arbete på verket. Mica betyder ”Människan i centrum – arbete” och de jobbar för att hjälpa människor med funktionshinder att komma i arbete. Här är Per-Erik tillsammans med sin handledare från Mica, Anna Lindgren, vid rapportbindningsmaskinen. Arbetet består i att binda rapporter samt andra kontorsgöromål och vissa vaktmästarsysslor.

Per-Erik är 43 år och har varit på många arbetsplatser i Östersund men trivs extra bra på Glesbygdverket som är en trevlig arbetsplats. Eftersom Per-Erik är mycket intresserad av samhällsfrågor passar det bra att vara på en statlig myndighet.